

Učitel matematiky

Jindřich Bečvář
Gabriel Laub

Učitel matematiky, Vol. 9 (2001), No. 4, 234–243

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/150911>

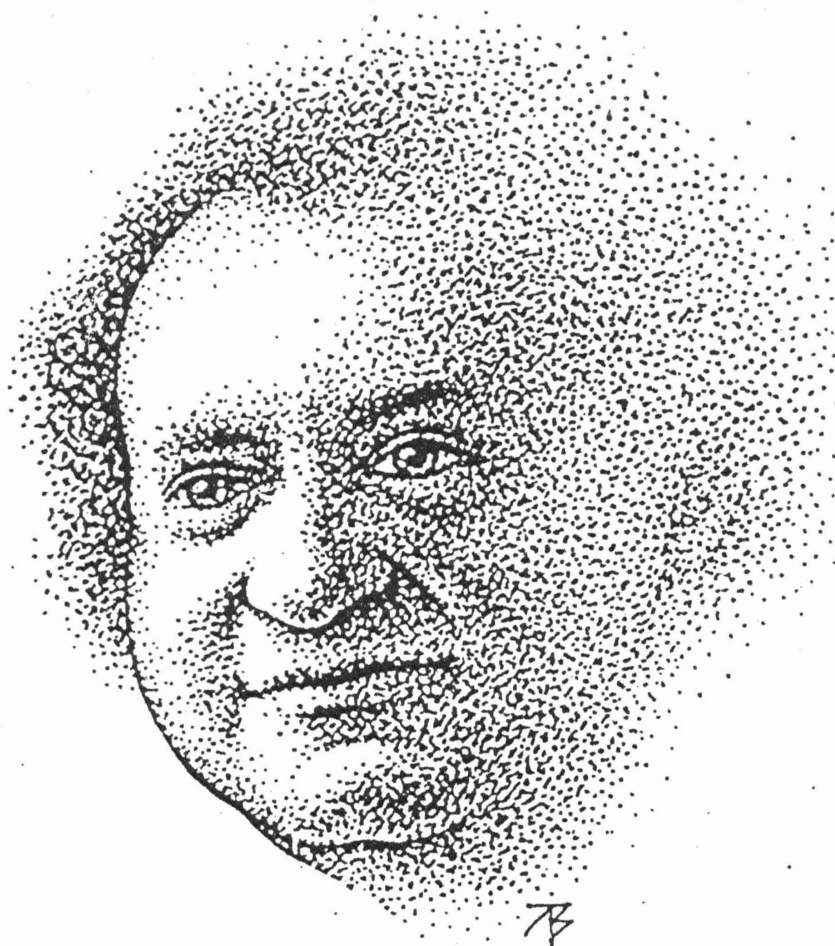
Terms of use:

© Jednota českých matematiků a fyziků, 2001

Institute of Mathematics of the Czech Academy of Sciences provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This document has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://dml.cz>

Někomu je špatně od žaludku,
někomu od srdce.
Mně je zle od mozku.

Jde to se mnou s kopce.
Už tvořím z vnitřní potřeby.

GABRIEL LAUB

JINDŘICH BEČVÁŘ

Humorista, satirik a aforista Gabriel Laub se narodil 24. října 1928 v obchodnické rodině židovského původu v malém polském městě Bochnia nedaleko Krakova. Po obsazení východního Polska sovětskou armádou v září 1939 žila rodina několik měsíců ve Lvově, pak byla internována na Urale a po propuštění žila od roku 1941 v Samarkandu v Uzbekistánu. Roku 1946 se Gabriel Laub vrátil do Polska, v Krakově odmaturoval a pak začal studovat v Praze novinářskou fakultu na Vysoké škole politických a sociálních věd. Roku 1948 získal československé občanství.

V letech 1948 až 1950 působil jako novinář ve *Studentském předvoji*, od roku 1950 pracoval v *Lidových novinách*. Protože se rodiče vystěhovali do Izraele, nemohl po návratu z vojenské služby roku 1954 najít trvalé zaměstnání. Využíval tedy nejrůznějších možností výdělků, pracoval jako novinář, překladatel (z polštiny, slovenštiny, ruštiny, ukrajinštiny), tlumočnick, filmový kritik a reportér. V padesátých a šedesátých letech publikoval v časopisech *Mladá vesnice*, *Plamen*, *Literární noviny*, *Literární listy*, *Filmové noviny*, *Divadelní noviny* atd., psal fejetony, povídky, nejrůznější články, recenze, komentáře a rozhlasové pořady. Do češtiny přeložil Solženicynovu knihu *Jeden den Ivana Děnisoviče* a aforismy J. Lece. Jeho aktivity v letech 1967 a 1968 „ocenil“ později Alexej Pludek v nechvalně známé knížce *Vabank*, v níž Ríša Taub ... zcela sám a levou rukou z pověření světového sionismu uspořádal „pražské jaro“ (viz [H], str. 217).

Laub měl vždy blízko k ironii, satire a aforismům, které publikoval již od roku 1955. Věděl, že *aforismus je polopravda formulovaná tak, aby zastánce druhé poloviny trefil šlak, že dospělý je člověk, který už ví, že proti hlouposti nic nezmuže a že k snadnému štěstí stačí příslušná dávka hlouposti*. Psal i tzv. mikropovídky, ve kterých – podobně jako v aforismech – relativizoval vše, co se jen dalo; některé připomínají slovní úlohy.

Dne 23. srpna 1968, dva dny po okupaci Československa, odešel do Německa. Žil v Hamburku, spolupracoval s řadou německých, rakouských, švýcarských a izraelských časopisů, s rozhlasovými a televizními stanicemi. V němčině vydal přes dvacet knížek, některé vyšly ve více vydáních a v překladech, byly vydány v Tel Avivu, New Yorku, Vídni, Vratislavi, Stockholmu, Tokiu, Bělehradu atd.; i jejich názvy ukazují Laubův smysl pro absurdity, zkratky a slovní hříčky (i s vlastním příjmením): *Verärgerte Logik* (1969), *Enthüllung des nackten Kaisers* (1970), *Ur-Laub zum Denken* (1972), *Kof mi šehošev* (1972), *Erlaubte Freiheiten* (1975), *Doppelfinten* (1975), *Sozialismus und, oder Freiheit* (1976), *Spielen Sie Detektiv* (1976), *Denken erlaubt!* (1977), *Alle Macht den Spionen!* (1978), *Das Recht, recht zu haben* (1979), *Leman tehila, naschim vebehemot* (1979), *Dabei sein ist nicht alles* (1980), *Olympisches Laub* (1980), *Der leicht gestörte Frieden* (1981), *Was tut man mit Witwen?* (1980), *Der leicht gestörte Frieden* (1981), *Der Aufstand der Dicken* (1983), *Denken verdirbt den Charakter* (1984), *Gespräche mit dem Vogel* (1984), *Entdeckung in der Badewanne* (1985), *Urmenschenskinder Respektlose Geschichten* (1986), *Mein lieber Mensch. Neue Gespräche mit dem Vogel* (1987), *Die Kunst des Sonnenbrands oder Urlaub muß sein!* (1988).

Roku 1971 získal Laub mezinárodní cenu města Neheim-Hüsten za povídku *Největší proces dějin*, ve stejném roce obdržel novinářskou cenu Ericha Klabunda udělovanou Svazem německých novinářů, o dva roky později cenu Kulturního kruhu při Svazu německého průmyslu, roku 1987 cenu města Arnsberg za nejlepší německou povídku. Byl členem Akademie svobodných umění v Hamburku (vedl její literární sekci) a místopředsedou Sdružení hamburských autorů.

Ani v exilu nezapomínal na Československo, ve kterém prožil více než dvacet let. Do němčiny přeložil některé hry Václava Havla (*Audience* 1975, *Vernisáž* 1976, *Horský hotel* 1976, *Protest* 1978), jeho studii *Moc bezmocných* (1989), napsal doslov k německému překladu Havlova otevřeného dopisu prezidentu Gustávu Husákovi (1977). V exilovém nakladatelství Index vydal v roce 1972

svůj *Největší proces dějin* [L2] a roku 1982 svůj český překlad Kołakowského knihy *Nebeklíč aneb dějepisné příběhy z historie svaté, sepsané ku poučení a výstraze. Rozhovory s ďáblem*. Byl členem PEN klubu, předsedou a později čestným předsedou sekce německy mluvících zemí exilového PEN klubu.

Laub psal i recenze na knihy českých autorů publikované v zahraničí (Josef Škvorecký, Jan Procházka atd.), k některým psal i předmluvy.

... já patřím totiž k oněm pošetilým recenzentům, kteří každou knížku znovu celou čtou, když o ní chtějí psát. (viz [H], str. 216)

Když Karel Hvizďala připravoval v letech 1979 a 1980 svoji knihu *České rozhovory ve světě* [H], projevil i zde Gabriel Laub svůj vtip. Na otázku „Jak se máte?“ odpověděl:

Jak se mám? No, mám se. Nemám se sice tak, jak si myslí ti, kteří říkají „ten se má!“, ale mám se. Co bych z toho měl, kdybych se neměl? (viz [H], str. 215)

Ve stejném rozhovoru se překrásně vyjádřil k práci a lenosti:

Pilní lidé mají radost z práce, lenoši se radují teprve, když ji mají za sebou. Proto pracují lenoši rychleji. Lidé si pak o lenoších myslí, že jsou pilní – pokud je neznají. Lenoši nedělají svou práci hůř než pilňasi, jenom ji déle odkládají – šetří si ji. Proto mají stále moc na práci, což zas budí zdání, že jsou pilní. (viz [H], str. 218)⁷

V letech 1990 až 1994 poskytl Gabriel Laub přes deset rozhovorů našim novinám a časopisům (Světová literatura, Signál, Tvorba, Práce, Svobodné slovo atd.). Na jeho knížky u nás vyšlo několik recenzí, ve kterých byl výstižně označen jako *autor, jemuž není nic svaté, angažovaný skeptik* či jako *Laub na Labi*.

Gabriel Laub zemřel 3. února 1998 v Hamburku v nedožitých sedmdesáti letech. Škoda, že se v posledních letech více nevyja-

---

⁷ Roku 1971 se Laub zúčastnil ankety časopisu Text na téma *Čeho jste se nenadál v roce 1971? Co by vás nejméně příjemně překvapilo v roce 1972?* Roku 1989 odpovídal spolu s jinými na dotaz Národní politiky *Co lze očekávat do roku 2000?*

dřoval k naší „transformující se“ současnosti. Jeho inteligentní humor, vtip, ironie a satira by jistě našly mnoho vhodných témat.

Gabriel Laub byl jako aforista vděčným objektem sám sobě:

Je to smutné poznání, ale nejsem největší génius na světě.
Není to ovšem spravedlivé.

I když jsem satirik —
nahá dívka je mi pořád milejší než nahý král.

Patřím ke starším příslušníkům střední generace mladých autorů.

Hrůzy středního věku:
pro čilost jsem příliš starý, pro píli příliš mladý ...

Jsem jediný profesionální diletant
mezi diletantskými profesionály.

Jsem optimista, neboť věřím, že není tak zle,
aby se lidem nemohla říkat pravda.

Dívají se na mne jako na vraha:
zabil jsem svého autocenzora.

GABRIEL LAUB: MIKROPOVÍDKY

V jedné zemi vypsalí soutěž na titul největšího mudrce s cenou 3 000 zlatek. Přihlásilo se veškeré obyvatelstvo. Den nato vypsalí soutěž na titul největšího idiota s cenou 10 000 zlatek. Všichni převedli své přihlášky, až na tři muže. Každý z těch tří dostal deset tisíc.

Chlapci byli tři a lopaty jen dvě. Vzali si je pochopitelně ti větší a silnější. Nejmenšímu, aby neplakal, řekli: „My budeme kopat a ty budeš kontrolovat, jestli to děláme dobře ...“

Zas jednou byli tři a lopaty dvě. Ti silnější řekli: „Ty budeš kopat a my budeme kontrolovat, jestli to děláš dobře ...“ Byli totiž o třicet let starší. Zmoudřeli.

GABRIEL LAUB O LOGICKÉM MYŠLENÍ

Logika je plebejský způsob myšlení.
Vznešení a mocní se vždycky bez ní obešli.

Satira: logika, která se nestydí zůstat logická.

Satira: rozhněvaná logika.

Tvořivost: logika, která se nebojí být nelogická.

Počítač není žádný zázrak —
pracuje tak rychle jen proto, že nemyslí.

Počítač má oproti lidskému mozku jednu přednost:
že se jej používá.

Počítače se mýlí mnohem přesněji.

Každá teorie musí zápasit s potížemi tak dlouho,
dokud nepřestane platit.

Podle formule $e = mc^2$ by mělo šestnáctikilové dítě
mít pětkrát méně energie než osmdesátikilový otec.
Cha, cha, cha!

Statistiky poskytují dost materiálu k přemýšlení —
ale jen, když se jim nedůvěřuje.

Současnost: okamžik mezi minulostí a budoucností,
postižitelný pouze metodami vyšší matematiky.

Čas lidského života je kruh,
ale nedovírající se a hodně šišatý.

Hlava a zadek jsou spojené nádoby.
Dokud člověk nedostane kopanec do zadku, nezačne myslet.

Myšlení — jediný melouch, který nenese.

GABRIEL LAUB O UČENÍ A VÝCHOVĚ

Učíme se po celý život. Až na školní léta.

Děti, uče se psát podle diktátu a opisovat, co je předepsáno —
nevíte, čím se jednou budete živit.

Na to, co umějí profesori, může člověk přijít i sám.
Tomu, co umějí žáci, se musíme učit.

Fantasmagorická představa:
škola života, řízená ministerstvem školství.

Učit se od života? Podle toho, kdo mu schvaluje osnovy!

Jediným učitelem,
kterému se sem tam podaří někoho vychovat,
je život.

Snaha předat své životní zkušenosti jiným,
svědčí o nedostatku životních zkušeností.

Rodiče ohrožují své děti, když jim poskytují radostné dětství.
Kdo neměl těžké dětství, nemá se na co vylouvat u soudu.

Neučte děti přiznávat se k chybám,
neberte jim možnost stát se politiky.

Myslitelé, nedávejme lidem své myšlenky zadarmo!
Když budou platit, nebudou je tak snadno zahazovat.

Že člověk sám sobě nerozumí?
To se přece rozumí samo sebou!

Člověče, nenech se vychovávat!
Vychovávej se sám!

Antiautoritativní výchova ztratila veškerou autoritu,
protože byla autoritářská.

GABRIEL LAUB: ROVNICE

$$a + x + 20 = b$$

Hotová povídka.

Podívejme se na osoby. Nejjasnější je 20, hotová veličina. Dotáhl to na dvacet, teď sedí zcela netečně a důstojně kývá kozlí bradkou, protože jemu se nic nemůže stát. Ať ho přemístí kam chtějí, bude pořád stejný. 20 nikomu nedělá potíže, nikdo také o něm moc neuvažuje. Šoupne se, kam je třeba, jako kus nábytku. Zapomenout na něho se ovšem nesmí, a on to ví. Proto je tak klidný, vystrkuje hrdě svou šedivou bradku a myslí si, že jemu může být jedno, jestli jsou ti ostatní více nebo méně než on, on to poctivě dotáhl na dvacet a nadosmrtní mu to stačí.

x je starý intrikán. Rebelant. Zmatkář. Kvůli němu nikdo nemá pokoj. Představte si, co je to za číslo, když je vždycky a všude neznámý! a i b se k němu svorně otáčejí zády. Zrovna je to musí potkat, že se mezi ně připletl takový živel! Zrovna je, solidní písmena s přiměřenými bříšky, a a b , která se vždycky hlásí první, když je třeba, ale moc z řady nevyskakují ...

a i b jsou samozřejmě nejspolehlivějšími, nejukázněnějšími členy rovnice. Nevnučují se se svými otázkami typu „Čemu se rovná x ?“, mají v rovnici svou funkci a nemusí vytrubovat, jaká hodnota se skrývá za jejich bříšky. Jsou daleko od sebe, možná, že se ani neznají, ale vždy bezpečně drží spolu. Když b jde nahoru, potáhne za sebou i a , když a dostane přidáno, pocítí to blahodárně i b .

Možná, že a je záporné a b je nula.

To ale přece nic nemění na významu jejich funkce. Jejich nesmírná hodnota je v tom, že jim můžete určit hodnotu libovolně. A že je můžete nahradit kterýmkoliv jiným písmenem.

Ovšem — kromě nezdárných x , y a z , která neustále kladou otázky.

GABRIEL LAUB O NULÁCH

Matematika učí: nepřehlížejte nuly!

Nula není obyčejné nic.
Je to nic opírající se o železný zákon své nezbytnosti.

Nula je symbol absolutního Břicha,
které nemá, nepotřebuje a neuznává jiné orgány.

Nula je byrokrat:
je-li nahoře, je výsledkem nula, ať je pod ní jakákoliv hodnota;
je-li dole, plodí nekonečno.

Nula ví, že sama o sobě neznamena nic, v tom je její síla.
Nula zůstává nulou na každém místě. Ale její místo se počítá.
Mají-li vzniknout větší hodnoty, musí nuly co nejdál dozadu.

Každá nula říká: „My, které tvoříme milióny...“

Síla miliónu je v nulách.

Kdo je jen jedničkou a chce být víc,
musí za sebou shromažďovat nuly.

$$n + x \cdot 0 = n$$

Tato rovnice ukazuje, že nikdy nelze zjistit,
kolik nul se paraziticky přisálo ke každému n .

Mezi dvěma nulami nemůže být příliš velký rozdíl.

Nula plus nula nerovná se vždy nule —
může to být také manželská nebo autorská dvojice.

Nula od nuly nepojde!

K vztahu obsahu a formy:
nejdokonalejší tvar ze všech čísel má nula.

Nezačínej si nic s nulou — jistě patří k nějaké tisícovce.

„Největší nula na světě ...“ Nezní to hrdě?

Dvě nuly neznamenaají vždycky toaletu.
Často jsou to dva hajzlové.

Návrh pro vzdělance: říkejte „Stojí to za nulu!“

Nějaká vzteklá nula porodila k podobě své oprátku.

LITERATURA

- [L1] Gabriel Laub, *Zkušenosti*, Československý spisovatel, Praha, 1967, vydáno v jedné knížce společně s *Nevhodnými slovy* Milana Růžičky (1927–1977).
- [L2] Gabriel Laub, *Největší proces dějin*, Svěpomoc, Praha, 1990, ilustroval Bohumír Gemrot; 1. vydání Index, Köln, 1972.
- [L3] Gabriel Laub, *Myšlení kazí charakter. Aforismy*, Svěpomoc, Praha, 1991, ilustroval Jugoslav Vlahovič.
- [B] Brabec Jiří, Lopatka Jan, Gruša Jiří, Kabeš Petr, Hájek Igor, *Slovník zakázaných autorů 1948–1980*, SPN, Praha, 1991.
- [H] Hvižďala Karel, *České rozhovory ve světě*, Československý spisovatel, Praha, 1992, rozhovor s G. Laubem je na str. 215–224. 1. vydání Index, Köln, 1981.
- [K1] Knopp František, *Česká literatura v exilu 1948–1989. Bibliografie*, Makropulos, Praha, 1996.
- [K2] Knopp František, Mika Jiří, Wiendl Jan, *Česká nezávislá literatura v ohlasech*, Primus, Praha, 1994.
- [U] *Universum. Všeobecná encyklopedie*, V. díl, Odeon, Praha, 2000.

Doc. RNDr. Jindřich Bečvář, CSc.

Matematický ústav Univerzity Karlovy

Sokolovská 83, 186 75 Praha 8

email: becvar@karlin.mff.cuni.cz